

a party or faction. -4 Belonging to an argument. -5 Optional, subject to an alternative, allowed but not specifically laid down; नियमः पाक्षिके सति. -कः 1 A Fowler. -2 An alternative.

पाखण्डः 1 A heretic; पाखण्डचण्डालयोः पापारम्भकयोर्मृगीव वृकयोर्भीरुता गोचरम् Māl. 5. 24; दुरात्मन् पाखण्डचण्डाल Māl. 5; पाखण्डाः पण्डितमन्या न ते किमपि जानते Amana. Up. 2. 102. -2 The Jainas or Bauddhas; अस्वधर्मो ममैष पाखण्डावतारः Dk. 2.

पागल a. Mad, demented.

पाङ्क्त a. (-की f.) Ved. 1 Consisting of five parts, fivefold; स एष पाङ्क्तो यज्ञः Bri. Up. 1. 4. 17. -2 Having ten limbs (as a man or beast).

पाङ्क्तेय, -**पाङ्क्त्य** a. 1 Fit to sit in the same row at a dinner-party; Mb. 13. 90. 5. -2 Fit to be associated with.

पाङ्गुल्यम् Limping, halting.

पाचक a. [पच्-ष्णल्] 1 Cooking, baking. -2 Maturing, bringing to maturity. -3 Digestive, tonic. -कः 1 A cook. -2 Fire. -कम् Gall, bile. -Comp. -स्त्री a female cook.

पाचन a. (-नी f.) [पाचयति कर्तरि ल्युः पाच्यतेऽनेन करणे ल्युट् वा] 1 Cooking. -2 Ripening. -3 Digestive. -4 Softening, relaxing. -5 Suppurative. -नः 1 Fire. -2 Sourness, acidity. -नम् 1 The act of cooking. -2 The act of ripening. -3 A dissolvent, digestive medicine. -4 Causing a wound to close. -5 Penance, expiation (प्रायश्चित्त). -6 Infusion. -7 Decoction. -8 Extracting extraneous substances from a wound. -9 A cataplasm. -10 A substance used in closing wounds or restraining bleeding.

पाचनकः Borax. -कम् 1 A sort of diet-drink; digestive. -2 Causing a wound to close.

पाचनिका Cooking, maturing.

पाचल a. Cooking, ripening, causing digestion &c. -लः 1 A cook. -2 Fire. -3 Wind. -4 A thing dressed without the aid of fire.

पाचा, -**चिः** f. Cooking.

पाजस् n. Ved. Strength.

पाजस्यम् 1 The region of the belly (of an animal); पृथिवी पाजस्यम् Bri. Up. 1. 1. 1. -2 The flanks, side.

पाजिकः A falcon.

पाञ्चकपाल a. (-ली f.) Relating to an oblation offered in five cups (कपाल); P. IV. 1. 88. Patañ.

पाञ्चजन्यः 1 N. of the conch of Kṛiṣṇa; स तु पञ्चजनं हत्वा शङ्खं लेभे जनार्दनः । स च देवमनुष्येषु पाञ्चजन्य इति श्रुतः ॥

Hariv.; (दधानो) निध्वानमश्रूयत पाञ्चजन्यः Śi. 3. 21; Bg. 1. 15. -2 Kāśyapa, Vasiṣṭha, Prāṇa, Āngirasa, and Chyavana. -3 अग्नि produced from the five fires; Śabda Chi. -Comp. -धरः an epithet of Kṛiṣṇa.

पाञ्चदश a. (-शी f.), **पाञ्चदश्य** (-श्यी f.) 1 Relating to the fifteenth day of a month. -2 Being kindled by fifteen Sāmīdhenī mantras; वह्निं यथा दारुणि पाञ्चदश्यं मनीषया निष्कर्षन्ति गूढम् Bhāg. 6. 4. 27.

पाञ्चदश्यम् A collection of fifteen.

पाञ्चनद a. (-दी f.) Prevalent in the पञ्चनद or Punjab. -दः A prince of the Punjab. -2 (pl.) Its inhabitants.

पाञ्चभौतिक a. (-की f.) Composed of the five elements or containing them; पाञ्चभौतिकी सृष्टिः Mv. 6; Y. 3. 175.

पाञ्चयज्ञिक a. (-की f.) 1 Belonging to the five great sacrifices. -कम् Any one of the five great sacrifices; एकमप्याश्रयेद् विप्रं पित्रर्थे पाञ्चयज्ञिके Ms. 3. 83.

पाञ्चरात्रम् N. of a Vaiṣṇava sect and its doctrine; भक्तिमार्गः; परस्परान्तेतानि पाञ्चरात्रं च कथ्यते । एष एकान्तिनां धर्मो नारायणपरात्मकः ॥ Mb. 12. 348. 82.

पाञ्चवर्षिक a. (-की f.) Five years old.

पाञ्चशब्दिकम् 1 Music of five kinds; अङ्गजं कर्मजं चैव तन्त्रजं कांस्यजं तथा । फुल्लतं चेति मुनिभिः कथितं पाञ्चशब्दिकम् ॥ Skanda P. -2 Musical instruments in general.

पाञ्चार्थिकः A follower or votary of Śiva.

पाञ्चाल a. (-ली f.) Belonging to or ruling over the Pañchālas. -लः 1 The country of the Pañchālas. -2 A prince of the Pañchālas. -लाः m. (pl.) 1 The people of the Pañchālas. -2 An association of five guilds (i. e. of a carpenter, weaver, barber, washerman, and shoe-maker).

पाञ्चालक a. Belonging to the people of the Pañchālas. -कः A king of that country.

पाञ्चाली 1 A woman or princess of the Pañchālas. -2 N. of Draupadī, the wife of the Pāṇḍavas. -3 A doll, puppet. -4 (In Rhet.) One of the four styles of composition. The S. D. thus defines it:—वर्णैः शेषैः (i. e. माधुर्यव्यञ्जकैः प्रकाशकाभ्यां भिन्नैः) पुनर्द्रव्योः समस्तपञ्चषपदो बन्धः पाञ्चालिको मतः ॥ 628.

पाञ्चालिका A doll, puppet; स्तन्यत्यागात् प्रभृति सुमुखी दन्तपाञ्चालिकेव क्रीडायोगं तदनु विनयं प्रापिता बर्धिता च Māl. 10. 5; चतुःषष्टिपाञ्चालिका the 64 arts collectively.

पाञ्चालेयः A son of Pāñchālī; समार्पयत् कर्णपुत्रश्च शूरः पाञ्चालेयं शरवर्षैरनेकैः Mb. 8. 75. 10.

पाञ्चाल्यः The prince of the Pañchālas (द्रुपदः); पाञ्चाल्यो द्विपदां वरः Mb. 3. 91. 11.